

การศึกษา

ปัญหาการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคใต้^๑

ประชาคม จันทรัชิต^๒

“การศึกษาวិชาชีพเป็นรากฐานอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะความเจริญของประเทศขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของการขยายตัวด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมทั้งรู้จักนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพาณิชย์กรรมได้เป็นอย่างดี”

บทคัดย่อ
ปัญหาของ
การศึกษาวิชาชีพ

การศึกษาวิชาชีพ
ในระดับอาชีวศึกษา

การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ รายงานไว้ว่า “การศึกษาวิชาชีพเป็นรากฐานอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะความเจริญของประเทศขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการ

ของการขยายตัวด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมทั้งรู้จักนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพาณิชย์กรรมได้เป็นอย่างดี” ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพนั้น กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ทางกรมได้จัดการศึกษาวิชาชีพ ๕ ประเภทวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรม ศิลปหัตถกรรม พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม ในระดับประ-

ภาคนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างฝีมือ (หลักสูตร ๑ ปี) นอกจากนี้ ยังได้บริการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชนอีกด้วย ในบรรดาหลักสูตรดังกล่าวแล้วนั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นหลักสูตรที่ได้รับความนิยมมากกว่าหลักสูตรอื่น กรมอาชีวศึกษาจึงมีภาระหนักในการให้บริการแก่ผู้สนใจเรียนสายวิชาชีพ ดังเห็นได้จากสถิติปีการศึกษา ๒๕๓๐ ที่มีผู้เข้าเรียน

^๑ วิทยาลัยนพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
^๒ อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษา บัตตานี

ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นประมาณสี่แสนคน โดยสถิติระบุว่าเป็นผู้เรียนประเภทวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ๑๖๘,๙๗๓ คน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ๔๐,๔๑๑ คน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ๑๗,๙๖๖ คน รวมผู้เรียนหลักสูตรในระบบโรงเรียน จำนวน ๒๒๗,๓๕๐ คน นอกนั้นเป็นผู้เรียนในหลักสูตรนอกระบบโรงเรียน คือ ศูนย์ฝึกวิชาชีพและโรงเรียนสาร์พัดช่าง

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นหลักสูตรวิชาชีพในระบบโรงเรียนที่มีผู้เรียนมากที่สุด เนื่องจากเป็นหลักสูตรเบื้องต้นของการอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษาได้พัฒนาเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอตลอดมา โดยในปีการศึกษา ๒๕๓๐ ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ (ปวช. ๒๕๓๐) แทนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๒๔ โดยปรับทั้งหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จากการจัดการเรียนและการฝึกงาน แล้วเรียกว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ (ปวช. ๒๕๓๐) เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาหลักสูตร ปวช. ๒๕๒๔ เป็น ปวช. ๒๕๓๐ ก็เพื่อให้ผู้ที่เข้าเรียนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ระดับ ปวช. จบไปแล้วมีงานทำ โดยเฉพาะประกอบอาชีพอิสระ และทำงานตามที่ศึกษามาก เจตนารมณ์ของหลักสูตรได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธ

ศักราช ๒๕๓๐ ว่า เพื่ออนุรักษ์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย และเพื่อฝึกอบรมเยาวชนไทยที่สำเร็จหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ให้มีทักษะ คุณธรรม ความรู้ และประสบการณ์ในชีวิต มีเจตคติที่ดี อันจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเป็นแนวทางที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพโดยตรง

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ เริ่มใช้ในปีการศึกษา ๒๕๓๐ เป็นปีแรก และได้ขยายถึงชั้นปีที่ ๒ และชั้นปีที่ ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๓๑ และปีการศึกษา ๒๕๓๒ ตามลำดับ จากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา ซึ่งรับผิดชอบในการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ได้ทำการติดตามผลการใช้หลักสูตรนี้ทั่วประเทศ โดยทำการสำรวจเมื่อหลักสูตรดังกล่าวได้จัดการเรียนการสอนไปแล้ว ๑ ปีการศึกษา ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภายในสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งเกี่ยวกับการบริหารภายในสถานศึกษา มีความเห็นว่า ควรมี

การปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ถึงร้อยละ ๘๘.๑ โดยร้อยละ ๑๖.๙ ระบุว่าควรปรับปรุงอย่างมาก ส่วนครูผู้สอนมีความเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงถึงร้อยละ ๘๐.๒ โดยร้อยละ ๒๔.๘ ระบุว่าควรมีการปรับปรุงอย่างมาก ในรายงานดังกล่าว ยังได้สรุปไว้ว่า ผู้มีตำแหน่งเกี่ยวกับงานบริหารในสถานศึกษา และครูอาจารย์ผู้สอนรายวิชาทุกประเภทวิชา ส่วนใหญ่ เห็นว่าต้องปรับปรุงหลักสูตร ปวช. ๒๕๓๐ โดยเฉพาะในเรื่อง กำหนดการเปิดปิดภาคเรียน การจัดการเรียนการสอน การปรับรายละเอียดในบางรายวิชา เกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียน หัวข้อการเรียน เอกสารและตำรา คู่มือการเรียนการสอน กำหนดเวลาเรียน หลักเกณฑ์การฝึกงานในสถานประกอบการของนักเรียน และข้อสอบมาตรฐานรายวิชา

ในส่วนของภาคใต้ นั้น ศูนย์นิเทศและฝึกอบรมอาชีวศึกษาภาคใต้ ได้ทำการนิเทศและติดตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ เมื่อสถานศึกษาต่าง ๆ ของกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้ กำลังจัดการเรียนการสอนในปี

ผู้มีตำแหน่งเกี่ยวกับงานบริหารในสถานศึกษา และครูอาจารย์ผู้สอนรายวิชาทุกประเภทวิชา ส่วนใหญ่ เห็นว่าต้องปรับปรุงหลักสูตร ปวช. ๒๕๓๐

การศึกษา ๒๕๓๐ ผลจากการสำรวจในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ปรากฏว่ากลุ่มผู้บริหารมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรดังกล่าว เพียงร้อยละ ๗๖ ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ ๖๑ **ปัญหาในการใช้หลักสูตรส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารหลักสูตรในระดับสถานศึกษานั้นเอง** เนื่องจากยัง **ไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตร** ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ในระดับสถานศึกษา ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรคนหนึ่งของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคใต้ จึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคใต้”

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรมีอะไรบ้าง และอยู่ในระดับใด ๒) เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อปัญหาการบริหารหลักสูตร ๓) เปรียบเทียบทัศนคติของ

การบริหารหลักสูตร ๔) เปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ คณะวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา และประเภทวิชาที่สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อปัญหาการบริหารหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน ๕๒ คน และอาจารย์ผู้สอนจำนวน ๑๑๖ คน การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีอยู่ ๓ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้สอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน ๔๘ ข้อ ภายได้ ขอบข่ายของปัญหาการบริหารหลักสูตร ๑๐ ด้าน ได้แก่ ๑) การวางแผนการใช้หลักสูตรและการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ๒) การเตรียมอาจารย์เพื่อใช้หลักสูตร ๓) การจัดแผนการเรียนและการฝึกงาน ๔) การจัดตารางสอนและตารางเรียน ๕) การจัดอาจารย์เข้าสอน ๖) การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ๗) การบริการสื่อการ

เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารหลักสูตร

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทำการเปรียบเทียบพหุคูณโดยใช้วิธีการของเซฟเฟ (Sheffé method) ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

$$(\bar{X} = ๓.๒๖๓๙)$$

๒. อาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารหลักสูตรสูงกว่าผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๓. ผู้บริหารที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ด้านการบริหารระดับการศึกษา และประเภทวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารหลักสูตรไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

๔. อาจารย์ผู้สอนที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ประสบการณ์ในการสอน และระดับการศึกษา มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารหลักสูตรไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

๕. อาจารย์ผู้สอนต่างคณะวิชา กันและสำเร็จการศึกษาต่างประเภทวิชา กันมีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดย

- อาจารย์ผู้สอนของคณะวิชาบริหารธุรกิจมีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารหลักสูตรสูงกว่าอาจารย์ผู้สอนของ

ปัญหาในการใช้หลักสูตรส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารหลักสูตรในระดับสถานศึกษานั้นเอง เนื่องจากยังไม่มี การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ในระดับสถานศึกษา

ผู้บริหารที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ด้านการบริหาร ระดับการศึกษา และประเภทวิชาที่สำเร็จการศึกษาที่มีต่อปัญหา

เรียนการสอน ๘) การจัดอาคาร สถานที่เพื่อการเรียนการสอน ๙) การประเมินผลการเรียน ๑๐) การจัดเงินงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน ตอนที่ ๓

คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ และคณะวิชา
พื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .๐๕ และ .๐๑ ตามลำดับ

- อาจารย์ผู้สอนที่สำเร็จการศึกษา
ประเภทวิชาซีพีมีทักษะต่อปัญหา
การบริหารหลักสูตรสูงกว่าอาจารย์
ผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาประเภทวิชา
สามัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.๐๑
การที่กรมอาชีวศึกษาจะมีการ
เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือแก้ไขหลัก
สูตรในครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ
ดังต่อไปนี้

๑. ให้อุบลการในระดับสถาน
ศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยน
แปลงปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรด้วย

เพราะบุคลากรดังกล่าวจะได้เป็นตัวแทน
ของผู้นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนโดยตรง และมีความรู้สึก
ว่าเป็นหลักสูตรของพวกเขาเอง

๒. ก่อนประกาศใช้หลักสูตร
กรมอาชีวศึกษาควรจัดทำคู่มือในการ
บริหารหลักสูตรในระดับสถานศึกษา
โดยให้ครอบคลุมกระบวนการบริหาร
หลักสูตรอย่างน้อย ๑๐ ด้าน ดังต่อไปนี้
๑) การวางแผนการใช้หลักสูตร
และการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร
๒) การเตรียมอาจารย์เพื่อใช้หลักสูตร
๓) การจัดแผนการเรียนและการ
ฝึกงาน ๔) การจัดตารางสอนและ
ตารางเรียน ๕) การจัดอาจารย์เข้าสอน
๖) การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

๗) การบริการสื่อการเรียนการสอน
๘) การจัดอาคาร สถานที่เพื่อการเรียน
การสอน ๙) การประเมินผลการ
เรียน ๑๐) การจัดเงินงบประมาณเพื่อ
การเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อที่สถานศึกษา
ต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ
โดยตรงในการใช้หลักสูตรจะได้มีแนว
ทางในการจัดการเรียนการสอนตาม
หลักสูตร พร้อมทั้งการแก้ไข้ปัญหา
อย่างชัดเจน

๓. ควรมีการทดสอบการใช้หลัก
สูตรกับสถานศึกษาในสังกัดเพียงบาง
ส่วนก่อนที่จะประกาศใช้กับสถานศึกษา
ทั้งหมด ●

บรรณานุกรม

ชิดเนก เขิงเขาว์, การวิจัยเบื้องต้นทางการศึกษา, ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี, ปัตตานี ๒๕๓๒.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารและการนิเทศภายใน, ปัตตานี : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๓๑.

ธงชัย สุวัฒน์เมธินทร์, “การพัฒนาหลักสูตร ปวช.” รายงานประจำปี ๒๕๒๙ กรมอาชีวศึกษา, กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๑.

นิเทศและฝึกอบรมอาชีวศึกษภาคใต้, ศูนย์, รายงานการสำราจเรื่องการนิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตร ปวช.๒๕๓๐ สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้, สงขลา : ศูนย์นิเทศและฝึกอบรมอาชีวศึกษา
ภาคใต้, ๒๕๓๐.

พัชรี สว่างทรัพย์, การบริหารงานวิชาการของแผนกวิชา, กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา,
๒๕๓๒.

วิชัย วงษ์ใหญ่, พัฒนาหลักสูตรและการสอน-ชนิดใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๒๕.

อาชีวศึกษา, กรม, รายงานการประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชุดที่๓ ๒๕๓๐, กรุงเทพมหานคร :
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา, ๒๕๓๑.

Best, John W. *Research in Education*. 3rd ed. New Delhi: Prentice-Hall of India, 1977.

Campbell, Ronald F.; Corbally, John E.; and Nystrand, Raphael O. *Introduction to Educational
Administration*. 6th ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1983.

Dall, Ronald C. *Curriculum Improvement Decision Making and Process*. Boston: Allyn and Bacon,
Inc., 1983.